

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Gânduri la Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos

„El va mîntui pe poporul său de păcate”.

(Matei 1, 21)

Cuvintele acestea rostite de către îngerul trimis lui Iosif, logodnicul Fecioarei preacurate, spre a-i dezlega taina negrăită a zămislirii celei mai presus de fire, rezumă în chip desăvîrșit conținutul întregii opere realizate de către Domnul nostru Iisus Hristos prin întruparea, patimile, moartea și Învierea Sa.

Această operă se identifică cu o lucrare de slujire, de dăruire și jertfire pentru poporul care pînă atunci „zăcea în întuneric și în umbra morții” (Matei 4, 16). Caracterul acesta i-a fost de altfel imprimat de către Însuși Acela care a mărturisit că „n-a venit ca să i se slujească, ci ca să slujească și să-și dea viața pentru mulți” (Matei 20, 28). Într-adevăr, viața Sa pămîntească n-a fost altceva decît o slujire plină de iubire. Cînd îi știa înfometate și însetate îi hrănea și-i adăpa nu numai cu mîncare și băutură trupească, ci și cu toată învățătura care înviorea sufletele lor și-i sălta din prăpastia vieții lor păcătoase și oropsite. În drumurile Sale de-a lungul și de-a latul Palestinei, i-au ieșit înaintea leproși și paralizici, epileptici și ologi, demonizați și dintre cei cu scurgere de sînge. Tuturor le-a acordat vindecare și ajutor. Față de toate durerile și neputințele lor s-a arătat milostiv și înțelegător. S-a mai întîlnit apoi foarte adeseori și cu din aceia care nu aveau nici o meteahnă și nici o slăbănogire trupească, dar care sufletește se găseau într-o stare mai gravă decît a celor dinții. Și pe aceștia i-a mîntuit de păcatele și viciile lor, redîndu-i familiilor lor. Fiecărui îi punea însă în față îndatorirea ca după ce a primit dezlegare și dezrobire de păcate, să se păzească de a cădea din nou, căderea aceasta urmînd să fie mai năpraznică și cu consecințe mai dezastruoase decît s-au întîmplat să fie la început.

Pe aceia care fără de rușine profitau de truda și de sărăcia conașionalilor Săi, Domnul îi înfieră cu cuvinte grele de ocară și mînie, prevestindu-le pedeapsa și pieirea (Matei 23, 14 sq.). Astfel, despre Irod Antipa, pe care-l știa impus la conducere de către forțe străine și care își menținea domnia numai prin despoierea și apăsarea pînă la sînge a mulțimii sărace afirmă public că este „o vulpe vicleană” (Luca 13, 32), că n-are altă preocupare decît să facă rău și să dezbine. Cît despre neguțătorii și schimbătorii de bani de la porțile curții templului, care se ocupau cu tot felul de înșelăciuni și tîlhării, realizînd venituri necinstite pe spinarea închinătorilor, Domnul nu și-a mai putut stăpîni mînia ci, luînd un bici, i-a alungat, răsturnîndu-le lăzile și mesele încărcate cu tot felul de lucruri și vietăți căutate pentru jertfă. „Casa Tatălui meu — le spune El — este casă de rugăciune, iar voi ați transformat-o în peșteră de tîlhari” (Matei 21, 13).

Puțini erau cei bogați, cei din clasa înaltă care-l căutau și-l invitau să intre în casele lor. Aceștia vedeau în El mai degrabă un hulitor și un stricător de Lege, care ar merita să fie pedepsit. Mesia pe care îl așteptau ei trebuia să se înfățișeze lumii maestuos, să poarte coroană, să șadă pe tronul lui David și prin forța armelor să înceapă a supune neamurile din jur. Or, Acesta era departe de a împlini astfel de așteptări. Ucenicii Săi au fost și au rămas pe mai departe modești pescari, oameni care își câștigau traiul din aruncarea mrejelor în mare. Nu aveau nume, nu aveau situație materială și nici nu păreau a fi în stare de altceva decît să se lase conduși de Învățătorul lor, care nici El nu putea să le ofere nimic în afară de învățături și îndemnuri de a nu nesocoti viața de dincolo de moarte, unde ei vor avea parte de toată

îndestularea și fericirea făgăduită celor drepti și curați cu inima. În mijlocul acestora și-a desfășurat deci Iisus activitatea Sa, pe aceștia i-a servit, lor le-a propovăduit cele mai frumoase învățături și pilde luate din îndeletnicirile lor. Pe aceștia i-a iubit cu deosebire și i-a îndrumat, pe aceștia i-a socotit frați ai Săi și împreună moștenitori ai împărăției ce va să fie.

Slujind celor pe care i-a întîlnit în cărările Sale, Domnul nostru Iisus Hristos a slujit în același timp și lumii, adică credincioșilor de pretutindeni, care au avut posibilitatea să primească de la Ierusalim, prin propovăduirea Apostolilor, lumina Evangheliei și puterea harului de viață făcător. Jertfa Sa de pe Golgota a fost o dovadă de ascultare și mulțumire față de Tatăl din ceruri, dar și un semn de iubire nețărmurită și de dăruire pînă la moarte față de noi creștinii, față de toți aceia care s-au arătat dornici de a se face părtași darurilor pe care El le-a lăsat prin vărsarea scump sîngelui Său.

Cugetînd acum, de Praznicul Nașterii Sale, la toate cîte a făcut pentru noi, datori sîntem a-i urma pilda și învățătura, angajîndu-ne cu toată ființa și strădania noastră în direcția slujirii semenilor noștri, a poporului nostru, a patriei noastre iubite, a lumii întregi. Numai contribuînd activ la înfăptuirea marilor idealuri ale omenirii contemporane, ne putem socoti adevărați împlinitori ai poruncilor și voii Sale.

D. Abrudan

Colinda din străbuni...

„Iată vin colindători, de cu seară pînă-n zori...”; cu aceste gânduri curate se adresează colindătorii spre a vesti „nașterea Pruncului Iisus”, a înștiința despre „o veste minunată” și să aducă în casă „urări de bucurie și fericire”.

Numirea de colindă vine din latinescul „calende” și a fost cunoscută printre daci odată cu stăpînirea romană peste Dacia. O confirmă urarea în care se zice despre „bădica Traian”. Dar strămoșii nu au primit conținutul mitologic al cadenelor, respingînd zeitățile învingătorilor, ci le-au încreștinat, legîndu-le de „pruncul frumos, căruia i se zice Hristos”. Prin ele deci se comunicau ascultătorilor învățături evanghelice despre Mîntuitorul, despre rostul venirii Lui pe pămînt etc.

Zi de prăznuire era stabilită, prin descifrarea informațiilor date de proroci și din Sf. Evanghelii de pămîntii bisericești, pe data de 25 decembrie; anul „nașterii Pruncului” nu interesa la început; dobrogeanul Dionisie cel Mic a stabilit apoi începutul „erei creștine”, pe la mijlocul secolului al VI-lea, pe 1 ianuarie 754 de la zidirea Romei, dar a întîrziat cu 4 ani, căci „era” trebuia să înceapă la 1 ianuarie 750, cînd mai trăia Irod, cel care a ordonat uciderea pruncilor, și care a murit înainte de 10 aprilie 750.

Colinda pornea dintre credincioși și fiindu-le dată înapoi, i-a format spre binele și frumosul estetic, prin chemările: raza soarelui, linu-i lin, și ieru-i Ier, prin florile dalbe și velerim și veler

(Continuare în pag. 2)

Gânduri despre Sfînta Liturghie

Printre slujbele ortodoxe de la început trebuie să spunem că Sf. Liturghie, prin efectul și scopul ei, este cea mai însemnată slujbă a Bisericii Ortodoxe, este centrul cultului ei divin. Acest lucru îl explică și participarea unui număr mai mare de credincioși la Sf. Liturghie, în care ei simt aievea prezența lui Hristos.

Sf. Liturghie este lucrarea de obște duhovnicească, precum însuși cuvîntul de Liturghie exprimă, în care pe undele rugăciunii se înalță sufletele spre Dumnezeu și în care Hristos vine la noi în Sfînta Cuminecătură. Ea este slujbă de laudă, de mulțumire și de cerere.

Se mai spune, în necunoștință de cauză, că Sf. Liturghie ar fi o seamă de rugăciuni, rostite sau cîntate și însoțite de acțiuni și gesturi puțin înțelese. Sf. Liturghie însă nu are numai partea ei văzută, ci, mai presus de acest acoperămînt, Sfînta Liturghie are o parte nevăzută, pe care o simțim cu ajutorul credinței.

Acele și ceremoniile liturgice ne duc cu gîndul la Hristos-Mîntuitorul, însuflîndu-ne astfel sentimentul prezenței Sale și dispoziția necesară pentru primirea Lui cuviincioasă, în lăcașul ființei noastre.

Inima sau sufletul Sf. Liturghii este jertfa nesîngeroasă a Mîntuitorului Iisus Hristos, pentru mîntuirea tuturor celor ce se împărtășesc din darurile ei, „cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste”. Ea este prelungirea în chip real (adevărat) a jertfei de pe Golgota.

Prin rînduiala Sf. Liturghii, credinciosul se înalță la Dumnezeu și Dumnezeu vine la credincios ca să-i sfințească viața. „Cu adevărat mare este taina creștinătății”, care s-a arătat mai întîi în peștera Vifleemului, după aceea pe Cruce și se continuă neîncetat în Sf. Liturghie.

Sf. Liturghie reprezintă întreaga viață a Mîntuitorului și este jertfa Noului Testament, în care însuși Hristos se jertfește, fără de sînge, însă real și adevărat sub forma pîinii și a vinului.

Sfînta jertfă a Liturghiei a fost rînduită de însuși Mîntuitorul la Cina cea de Taină, luată cu

Ucenicii Săi în ajunul morții Sale pe Cruce, așa după cum ne relatează Sf. Evanghelie: „Iar pe cînd mîncău ei, Iisus, luînd pîine și binecuvîntînd, a frînt și, dînd ucenicilor, a zis: Luați, mîncăți, acesta este trupul Meu. Și luînd paharul și mulțumînd, le-a dat, zicînd: Beți dintru acesta toți, că acesta este sîngele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor” (Matei 26, 26—28).

Tot atunci la Cina cea de Taină a poruncit Ucenicilor și prin ei urmașilor lor — episcopi și preoți — să o săvîrșească mereu în Biserică spre amintirea Lui (a se vedea Luca 22, 19—20 și I Cor. 11, 24—26).

După învățătura noastră ortodoxă, Biserica este în chip tainic trupul lui Hristos, iar Liturghia este prelungirea jertfei de pe Golgota. Între jertfa văzută și sîngeroasă de pe Golgota și între cea tainică din Sf. Liturghie nu există o deosebire esențială. Același Hristos se jertfește în amîndouă, numai că în una în chip văzut, în alta nevăzut, în una în chip dureros în alta fără durere. Putem afirma că și una și alta este „o ardere de tot” după graiul Vechiului Testament pe care o aduce Fiul lui Dumnezeu pentru mîntuirea lumii.

În felul acesta Sf. Liturghie asigură credincioșilor din toate timpurile și locurile comuniunea cu Dumnezeu.

Este adevărat că sufletul celui credincios se poate întîlni cu Iisus-Domnul nostru pe multe căi, dar prezența Sa în Sfînta Liturghie, în care se jertfește din dragoste pentru noi și ni se dă ca pîine cerească prin taina Sf. Cuminecături este mai simțită.

Pentru a face cît mai înțeles locul Sf. Liturghii în cultul ortodox se spune pe bună dreptate că ea este ca inima în trupul nostru. Deci pe cît de importantă este inima pentru organismul omului, tot pe atît de importantă este Sf. Liturghie în cadrul celorlalte slujbe ale Bisericii noastre.

(Continuare în pag. 2)

Biserica din România în perioada 1866—1918 Proclamarea autocefaliei

Am văzut că în urma promulgării „Legii pentru numirea de mitropoliți și episcopi eparhioți din România”, din 11 mai 1865, au avut loc unele schimbări în viața Bisericii Ortodoxe românești. Situația aceasta s-a continuat și după detronarea lui Cuza, pînă în 1872, cînd, prin tratative diplomatice duse de guvernul României și de mitropolitul primat Nifon cu Patriarhia din Constantinopol și celelalte Biserici Ortodoxe, s-a ajuns la rezolvarea problemei. Guvernul a întocmit un proiect, votat (la 4 decembrie 1872) și de Senat, (la 11 decembrie 1872) sub numele de „Legea organică pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți, cum și a constituirii Sfîntului Sinod al Sfintei Biserici autocefale Ortodoxe Române”. Ultimul articol al acestei legi prevedea că însăși votarea ei trebuie să fie considerată ca un vot de alegere dat episcopilor decretați în 1865. În felul acesta s-a terminat „lupta pentru canonicitate”, cu frămîntări atît de dureroase în sînul Bisericii.

Deci, prin „Legea organică” din 1872 s-au pus bazele Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. El era format din cei doi mitropoliți, din cei șase episcopi (Rîmnic, Buzău, Argeș, sufragani ai Mitropoliei din București, și Roman, Huși și Ismail-Galați, sufragani ai Mitropoliei din Iași), la care se adăugau opt arhierii titulari, cîte unul de fiecare eparhie, pe numele unui oraș din cuprinsul eparhiei respective. În fruntea Sinodului se afla mitropolitul Ungrovlahiei, care, din 1865, avea titlul de primat. Sinodul se întrunea în două sesiuni pe an: primăvara și toamna, la București, avînd în atribuții probleme spirituale, disciplinare și judecătorești.

Mitropolitul Nifon a încunostiintat pe patriarhul ecumenic despre această lege, alăturîndu-i un exemplar, dar n-a primit nici un răspuns, ceea ce s-a interpretat ca o aprobare tacită a ei.

Pe baza acestei legi s-au întocmit în anii care au urmat numeroase regulamente, care urmăreau să pună rînduială în diferite sectoare din viața noastră bisericească (regulamentul pentru atribuțiile de precădere ale mitropolitului primat, pentru alegerea arhierilor titulari, disciplina bisericească, sărbători, cercetarea și tipărirea cărților

bisericești, mijloacele de întreținere a clerului, disciplina monahală și altele. Este vrednic de subliniat faptul că de la 1 octombrie 1874 a început să se publice la București revista „Biserica Ortodoxă Română”, organul oficial al Sfîntului Sinod, revistă care apare pînă azi.

În 1875 bătrînul mitropolit primat Nifon, a trecut la cele veșnice. Ca o realizare a sa personală trebuie amintită întemeierea Seminarului Nifon din București, în 1872.

În locul său, în scaunul de mitropolit primat, a fost ales, la 31 mai 1875, mitropolitul Calinic Miclescu al Moldovei. În timpul păstoririi acestuia s-au petrecut alte fapte de seamă în istoria Bisericii noastre. Astfel, la 9 mai 1877 s-a proclamat, în Adunarea deputaților, independența de Stat a României, act consfințit apoi prin jertfele de sînge ale ostașilor noștri în războiul dus alături de Rusia împotriva Imperiului Otoman în 1877—78. Biserica și-a dat azeziunea deplină și obolul său la acest război, prin diferiți preoți, prin călugării și călugărițele care făceau parte din serviciul sanitar al armatei, prin colectele inițiate sau sprijinite de preoți pentru răniții, orfanii și văduvele de război, prin pastorelele date de vlădici în același scop.

Se înțelege că după dobîndirea independenței de Stat a României a crescut și prestigiul țării noastre în afara hotarelor țării. A crescut însă și autoritatea Bisericii noastre, încît acum era necesară și dobîndirea independenței sau autocefaliei sale. După 1880 a urmat un schimb de scrisori între mitropolitul Calinic și patriarhul ecumenic de la Constantinopol, în vederea recunoașterii acestei autocefalii.

Patriarhul Ioachim IV a răspuns la 25 aprilie 1885, atît mitropolitului primat cît și ministrului Cultelor, arătînd că a luat în considerare, împreună cu membrii Sinodului său, cererea Bisericii Ortodoxe Române, pe care o recunoaște ca autocefală. S-a dat tot în aceeași zi „Tomosul de autocefalie, semnat de patriarh și de cei 10 membri ai Sinodului patriarhal. Tot atunci s-a comunicat tuturor Bisericii ortodoxe surori (Patriarhiilor apostolice din Alexandria, Antiohia și Ierusalim,

Sinoadelor Bisericii din Rusia, Grecia, Sîrbia și Arhiepiscopiilor Ciprului și Carlovițului) recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române.

În felul acesta, după frămîntări care au durat aproape un sfert de veac, Biserica noastră a intrat în rîndul Bisericilor autocefale, amintite mai sus, cu care păstra unitatea dogmatică și canonică, aducîndu-și contribuția la ridicarea prestigiului întregii Ortodoxii.

Tot în cursul păstoririi mitropolitului Calinic s-a realizat o altă dorință veche a clerului din România: înființarea Facultății de Teologie din București, în 1881. Peste doi ani însă, din lipsă de fonduri, s-a închis. Cursurile s-au reluat la 4 noiembrie 1884, cu un număr redus de profesori și studenți. În 1890, Facultatea a fost recunoscută de Stat.

La stăruințele mitropolitului Calinic a luat ființă Tipografia cărților bisericești, în București, la 17 ianuarie 1882, care își continuă activitatea pînă azi (sub numele de Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă).

După moartea mitropolitului Calinic, în locul său a fost ales episcopul Dunării de Jos, Iosif Gheorghian (1886—93 și 1896—1909). În 1893—1896 scaunul de mitropolit primat a fost ocupat de fostul episcop al Argeșului, Ghenadie Petrescu, scos apoi din scaun († 1918), iar după moartea lui Iosif, de Athanasie Mironescu (1909—11, † 1931), fost episcop al Rîmnicului, fost profesor la Facultatea de Teologie din București și de Conon Arămescu (1912—1918, † 1922). Din cauza amestecului partidelor politice burghezo-moșierești toți acești vlădici au fost nevoiți să părăsească scaunul mitropolitan, retrăgîndu-se la Cernica sau la Căldărușani.

Sub acești patru mitropoliți primați s-au dat noi legi privind viața bisericească. Între acestea, cea mai de seamă a fost „Legea clerului mirean și a seminarilor” din 1893.

Legea a reorganizat și învățămîntul seminarial, dar fără să-l treacă sub îndrumarea Bisericii. Au rămas în ființă două seminarii zise superioare cu 8 clase, la București și Iași, la care se adaugă Seminarul Nifon, întreținut din veniturile lăsate de întemeietorul său, apoi două seminarii inferioare, cu 3 clase, la Argeș și Roman. Cu timpul s-au reînființat și întemeiat și altele, astfel că în preajma primului războiu mondial fiecare eparhie își avea Seminarul său, dar tot sub îndrumarea Statului.

Deși această lege a ușurat întrucîtva traiul preoților de mir, totuși ea a continuat să ducă o viață grea, ca și credincioșii. De aceea, nu e de mirare că în 1907, cînd a izbucnit cunoscuta răscoală țărănească împotriva moșierilor, printre cei care au luat parte la ea s-au numărat și mulți preoți. Trei dintre ei au fost împușcați fără nici o cercetare, iar alții, după înăbușirea răscoalei, au fost arestați și trimiși în judecată.

În 1909 s-a înființat un Consistoriu superior bisericesc, format din membrii Sf. Sinod, un reprezentant al Facultății de Teologie, unul al seminarilor, doi stareți și 17 preoți și diaconi. În competența sa intrau anumite probleme administrative și judecătorești ale Bisericii. Deși s-a înființat cu scopul de a da posibilitatea și preoților de mir să-și spună cuvîntul în anumite probleme bisericești, lucrurile nu s-au putut îndrepta. A fost desființat în 1924.

În a doua jumătate a secolului trecut s-a început din partea statului o acțiune de restaurare a unor monumente istorice, care ajunseră în ruină, mai ales după secularizare. Acum au fost restaurate radical, sub conducerea arhitectului francez Lecomte du Nouy, biserica mănăstirii Argeș, bisericile Trei Ierarhi și Sf. Nicolae Domnesc din Iași, biserica Sf. Dumitru din Craiova și vechea Mitropolie din Tîrgoviște. Deși s-au refăcut în cele mai bune condițiuni, încît ele vor mai dăinui sute de ani, totuși arhitectul francez s-a îndepărtat prea mult de monumentul original, încît mulți istorici, arheologi și arhitecți români s-au ridicat împotriva metodelor sale de restaurare mult prea radicale. În urma acestor fapte, s-au dat anumite legi pentru conservarea monumentelor istorice și apoi s-a întemeiat o Comisie a monumentelor istorice, care a început să publice felurite studii asupra vechilor noastre biserici și mănăstiri.

Privind asupra dezvoltării vieții bisericești după detronarea lui Alexandru Ioan Cuza și pînă la sfîrșitul primului război mondial, putem spune că a fost o epocă de mari frămîntări și neajunsuri pentru Biserica. La această situație s-a ajuns datorită amestecului neconținut al partidelor politice burghezo-moșierești și al regelui de confesiune catolică, în treburile Bisericii noastre ortodoxe, culti-

Colindița din străbuni...

(Urmare din pag. 1)

Doamne, prin ziuă de zi și cetiniță cetinioară, cîntate din Ajun și de Crăciun, îndemnînd totodată spre bunătate, blîndețe, hărnicie și credincioșie.

Cu gingășie și bucurie în expresii, colinda veste: O, ce veste minunată de la Vifileem s-arată; Steaua sus răsare, ca o taină mare; Astăzi s-a născut Hristos, Mesia chip luminos; din Fecioara Maria ca o floare răsărea...

Dar colinda îl pomenea și pe Sfîntul Vasile cel Mare, la 1 ianuarie, prea cinstit Părinte bisericesc, cu cîntarea deosebită, numită „Vasilca”.

Colinda nu era numai de caracter religios. ci și legată de unele fapte de-a lungul vremurilor. Astfel în cîntarea: „La poartă la Țarișrad” ea înfățișează legătura strînsă a strămoșilor cu Ortodoxia și cu Patriarhia Ecumenică; ea oferă și pilde de patriotism și de eroism în cîntarea: „La poartă la Ștefan Vodă”, cinstind figura aproape legendară a voievodului Moldovei, cînd zice: „Atunci Ștefan Domn cel sfînt, despre rugă auzînd, el pe dată s-a plecat și cu toți s-au închinat”. Pentru românii transilvăneni colinda trecea rezonanțe deosebite, vestindu-le unitatea lor cu moldovenii și muntenii.

Astfel, colinda exprima unitatea tuturor românilor de pe ambele versante ale Carpaților; ea dovedea continuitatea populației românești pe meleagurile locuite de ea; ea adevărate unitatea de neam și de limbă între Moldova și Banat, între Transilvania și Dobrogea și între Țara Românească și Maramureș.

Dar pentru caracterul ei patriotic, colinda a fost rău văzută de împăratul Habsburgic de la Viena, care a interzis-o în 1781. Românii din Transilvania nu s-au lăsat însă intimidăți, ci au cultivat-o în continuare.

Colinda este și izvor de îndrumare morală, în legătură cu cîntarea îngerească de la ieslea Pruncului Iisus din Vifileem: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pămînt pace și între oameni bunăvoire” (Luca 2, 14).

Colindele, cîntecele de stea, Plugușoarele și Sorcovele cu bune urări, au devenit o expresie a fol-

clorului românesc; au fost colecționate și unele din ele chiar armonizate pentru cor, începînd cu Tiberiu Brediceanu, Gheorghe Dima și Timotei Popovici.

Pentru caracterul lor religios, colindele au intrat în cadrul serviciului divin, la vecernie, pentru răstimpul praznicului luminat întreg.

— „Pe sub vâl de promoroacă, ziua prinde a se cunoaște, zvon de clopot, glas de toacă și colindul ne învață: Hristos se naște!”

Prof. M. Șesan

Gînduri despre Sf. Liturghie

(Urmare din pag. 1)

Sf. Liturghie nu este numai rugăciunea unuia sau a altuia, a preoților sau a mirenilor deosebit, ci este rugăciunea tuturor și pentru toate trebuințele vieții duhovnicești. În Sf. Liturghie Biserica se roagă în general pentru toată lumea. Ea se roagă pentru cei ce fac bine, pentru a fi întăriți în bine, pentru cei ce fac rău, pentru a se întoarce prin căință sinceră spre bine. Se roagă pentru pacea a toată lumea, pentru Patria în care trăim și în general, pentru toată omenirea, ba și pentru cei ce au trecut de la noi pe tărîmurile veșniciei, așa după cum ne spune Sfîntul Apostol Pavel.

Sf. Liturghie, spre deosebire de celelalte rînduiri, are și slujbe premergătoare ca vecernia și utrenia.

Avînd în vedere locul pe care-l ocupă și importanța pe care Sf. Liturghie o are în cadrul cultului ortodox se înțelege datorită fiecărui credincios de a participa la ea, în mod activ — rugîndu-ne și cîntînd cu toții, pentru a ne face părtași darurilor ce izvorăsc din ea. Duhul Sfînt revarsă peste credincioșii care participă la Sfînta Liturghie cu evlavie, cu credință și cu dragoste, daruri și puteri cerești, care ne întăresc sufletește și trupește, ne luminează în lupta cu ispitele și păcatul.

Participînd deci după cuviință la dumnezeiasca Liturghie ne întoarcem la casele noastre, la familiile noastre, mai smeriți, mai buni, mai pașnici, mai iertători, mai mișoși, mai liniștiți.

Pr. Z. Moșoiu

(Continuare în pag. 4)

30 DECEMBRIE

Intregul nostru popor sărbătorește an de an, la 30 Decembrie, doborârea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române, țara noastră devenind, la 21 august 1965, Republica Socialistă Româna.

30 Decembrie 1947 a însemnat pentru istoria poporului nostru o piatră de hotar, un început de viață nouă, care a deschis zorile unei orânduiri de stat superioare.

Aniversarea acestui eveniment ne dă prilejul unei scurte evocări a ceea ce s-a realizat în ultimul sfert de veac, cât și a perspectivelor mari care se deschid în dezvoltarea multilaterală a României socialiste.

Înlăturarea monarhiei la 30 Decembrie 1947 a însemnat dărîmarea ultimului obstacol care mai stăvilea avîntul creator al oamenilor muncii în făurirea unei vieți noi de progres și prosperitate generală.

De atunci au trecut 24 de ani de muncă stăruitoare, de încordări permanente, dar și de cuceriri, de victorii, de înfăptuiri bogate în istoria poporului român. Înlăturarea pentru totdeauna a claselor exploatare, naționalizarea băncilor și principalelor mijloace de producție, dezvoltarea industriei, cooperativizarea agriculturii, egalitatea în drepturi a tuturor oamenilor muncii, promulgarea unei noi Constituții pe baze democratice, dezvoltarea și modernizarea învățămîntului, înființarea Consiliilor Populare, cu participarea maselor la trebuirile obștești, economice și sociale, înzestrarea justiției cu noi legiuri, și a societății românești cu un nou cod al familiei etc., toate acestea și multe altele sînt înfăptuiri în care actul din 30 Decembrie 1947 a avut o importanță contribuție. Ritmul de dezvoltare a economiei naționale și creșterea continuă a nivelului de trai al populației — rezultat al planurilor cincinale, îndeosebi a celui încheiat în 1970 — a dovedit justetea și superioritatea orînduirii socialiste, care a sporit considerabil prosperitatea materială și spirituală a întregului popor.

Republica Socialistă România este astăzi nu numai un vast șantier de construcții de uzine, fabrici, școli, blocuri pentru locuințe etc., la care participă cu elan patriotic toți cetățenii țării noastre — români, maghiari și alte naționalități — ci și o vastă școală de educație și instruire, de însușire a științei de către întregul popor, care merge cu pași siguri spre culmile progresului și ale culturii socialiste.

Republica este școala educației socialiste în care se cultivă o conștiință cetățenească superioară, conștiință în care primează munca cinstită, grija și promovarea intereselor obștești, echitatea și responsabilitatea față de avutul obștesc, față de marea familie a poporului din care facem parte. Republica este școala demnității, în cadrul căreia fiecare cetățean și toți oamenii muncii sînt solicitați, consultați, prețuiți; școala seriozității față de marile probleme ale societății românești contemporane, școala dărîurii tuturor capacităților creatoare în slujba și fericirea omului și a poporului.

Marile realizări, obținute în dezvoltarea dinamică a industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, precum și ridicarea nivelului de trai al populației, au avut ca urmare creșterea și afirmarea multilaterală a prestigiului țării noastre pe plan internațional. România socialistă se bucură de o simpatie și popularitate deosebită peste hotare, datorită promovării de către Conducerea înțeleaptă a Patriei noastre a principiilor care slujesc colaborarea, progresul și pacea dintre popoare.

„La baza relațiilor dintre toate statele — precizează cu multă claritate Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat — trebuie să stea principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, colaborării reciproce avantajoase...”

Țara noastră a dovedit aplicarea concretă a acestor principii în intensificarea relațiilor economice, diplomatice, tehnico-științifice și culturale cu un foarte mare număr de țări.

Putem mărturisi, deci, că Republica noastră — întrucipînd împlinirea năzuințelor celor mai înalte ale tuturor înaintașilor — „este țara unitară dorită de Mihai Viteazul, țara neatîrnată pe care o dorea Ștefan cel Mare, patria poporului izbăvit de „tagma jeșuitorilor“, cum a dorit-o Tudor Vladimirescu, patria unor cetățeni liberi și egali, „fără domnie și boierie“, cum a visat-o Nicolae Bălcescu și toți luptătorii pașoptiști...”

Ierarhi, preoți și credincioși ai Bisericii Ortodoxe Române, fii buni ai României socialiste, prin munca și ruga lor sînt alături de conducătorii Patriei noastre de astăzi, în strădania lor de a o ridica pe noi culmi de înflorire, spre bucuria și mai binele întregului nostru popor.

T. R.

(Continuare în pag. 4)

„Și pe pămînt pace...”

Mesajul divin vestit de îngeri deasupra staulului din Betleem, unde Fecioara Maria a născut pe Domnul nostru Iisus Hristos, a răsunat astfel: „Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu, și pe pămînt pace, între oameni bunăvoire“ (Luca 2, 14). Acest mesaj ceresc, care i-a încredințat pe credincioșii păstori din preajma Betleemului, că în cetatea lui David s-a petrecut „o mare minune“, nașterea Fiului lui Dumnezeu Mîntuitorul lumii, și i-a îndemnat să vină să I se închine, s-a vestit pretutindeni, ca o dovadă grăitoare a mîntuirii în Iisus Hristos.

Mesajul divin de la nașterea Domnului exprimă adevărul ceresc că oamenii sînt egali între ei, că ei au fost creați pentru promovarea vieții sub toate aspectele ei, într-un climat de pace și bunăvoire între toți fiii pămîntului. Această Evanghelie a păcii, expresie a voinței lui Dumnezeu, făcută cunoscută lumii prin însuși Fiul Său întrupat, a pătruns în conștiința celor care s-au încreștinat. Născîndu-se creștin, semințele Evangheliei au găsit un teren deosebit de fertil și în sufletul poporului nostru. Numai așa se poate explica abundența de cîntece religioase, ca de pildă colindele, în care se preamărește evenimentul Nașterii Mîntuitorului.

Pe lîngă ideea de mîntuire, de răscumpărare din păcatul neascultării și de împăcare a noastră cu Dumnezeu, ideea de pace, în cadrul căreia își găsesc punctul de plecare toate faptele bune și plăcute lui Dumnezeu, este reliefată în colindele noastre în cuvinte simple, dar adînci prin conținutul lor.

„Pace și bunăvoire pe pămînt

Căci astăzi s-a născut în iesle Domnul Sfînt“

glăsuiește una din colindele noastre, exprimînd ideea stabilirii unei păci trainice în lumea întregă. Sau în altă colindă se spune:

„Mărire-ntru cei de sus

Și jos, pace, pîn' l-apus“.

Dar pacea, preconizată de mesajul divin al Nașterii Domnului, nu este una care se impune din exterior, ca o poruncă, ci ea este consecința firească ce izvorăște din transformarea sufletească de reînnoire în bine și adevăr a primitorilor Evangheliei mîntuirii, fiindcă mîntuirea înseamnă împăcare cu Dumnezeu, pace și bună conviețuire. Iată cum sună cîteva versuri, în acest sens, din colindele noastre:

„Iată vin colindători

Noaptea pe la cîntători

Și v-aduc pe Dumnezeu

Să vă mîntuie de rău“.

„Cu păstori dimpreună

Să ne facem voie bună

Că ni s-a născut Hristos

Să ne fie de folos“.

„Tatăl a tot țitorul

Și Fiul Izbăvitorul

Și Duhul Mîngîietorul

Unul fiind în trei fețe

S-a coborît să ne-nvețe

Să ne arate cu blîndețe

Să pricepem să-nțelegem

Să cunoaștem, să alegem

La iad în munci să nu mergem

Că în cer sînt multe case

Impodobite, frumoase

Tot cu raze luminoase

Unde dreptii se adună

Cu toți sfinții împreună

Și își fac tot voie bună“.

Entuziasmul sfînt creștin, izvorît din mesajul ceresc de pace, îl exprimă dreptcredincioșii noștri într-o colindă astfel:

„Mărire întru cele-nnalte

Toate stelele să salte

Salte cerul și pămîntul

Laude-se tot pămîntul

Un prieten sincer al poporului român

Stephan Ludwig Roth

În 24 noiembrie 1971 s-au împlinit 175 de ani de la nașterea lui St. L. Roth, un mare gînditor și luptător progresist, figură luminoasă a timpului său și prieten sincer al poporului român din Transilvania, într-o vreme de grea împilare pentru acesta.

Preot și fiu de preot, St. L. Roth s-a născut în 24 noiembrie 1796 la Mediaș. Studiile elementare și secundare le-a făcut la Mediaș și Sibiu, iar la vîrsta de 21 de ani a plecat spre Universitatea din Tübingen, unde a studiat teologia și filozofia. Atras de faima lui Pestalozzi, de la Tübingen a plecat în Elveția, fiind o vreme profesor la Yverdon, unde acest mare pedagog avea o școală.

Deși i s-au oferit situații de seamă, St. L. Roth părăsește străinătatea și se întoarce pe locurile natale cu dorința fierbinte de a contribui la înfăptuirea idealurilor umanitare ale școlii din Yverdon: „Luminarea poporului și secarea mizeriei în care trăia“. Din cauza acestor idei de reforme progresiste, mai-marii vremii și autoritatea habsburgică îl înlătură de la școala din Mediaș, unde a fost profesor și chiar director, astfel că în 1834 devine pastor evanghelic la Moșna. Aici rămîne pînă în 1849 cînd în 11 mai, după o judecată de formă sub învinuirea de colaborare cu revoluția românilor transilvăneni și de simpatie față de revendicările lor sociale și naționale, este împușcat la Cluj din ordinul comisarului Ladislau Csáni, reprezentant al nobilimii maghiare din acea vreme.

Pe lîngă activitatea sa ca istoric, scriind o istorie a Transilvaniei în 3 volume, ca economist, pledînd pentru cultivarea sistematică și intensă a pămîntului, ca gînditor înaintat etc., St. L. Roth s-a dovedit un fiu vrednic al acestor meleaguri, luminat și obiectiv în problema națională care se punea în Transilvania acum un veac și mai bine. Astfel, cînd în 1841 dieta din Transilvania a căutat să facă din limba maghiară limba oficială, Roth s-a ridicat cu hotărîre împotriva acestui proiect reacionar. Cu acest prilej, el a publicat broșura: „Lupta pentru limbă în Transilvania“, în care a combătut poziția dietei, declarînd limba română ca limbă națională a Transilvaniei. „A declara o limbă drept limbă națională — scria Roth cît se poate de semnificativ — nu este necesar. Noi avem deja o limbă națională. Nu este cea germană,

Întru cei de sus mărire

La oameni bunăvoire

Pe pămînt să fie pace

Cu minunea ce se face“.

Realizarea păcii, așa cum e concepută în mesajul divin de la Nașterea Mîntuitorului, aduce cu sine rodul unui climat sfînt de conviețuire frățească și armonioasă pe pămînt. Iată cît de frumos este sintetizat acest adevăr în colindele noastre:

„Că pe cer s-a arătat

Un luceafăr de-mpărat

Stea comată, strălucită

Pentru fericiri menită

Iată lumea că-nflorește

Pămîntul că-nînerește

Cîntă prin luncă turturile

La fereastră rîndunele“.

Felul în care fiecare primitor al mesajului divin de pace va conlucra și-și va da contribuția la realizarea lui în faptă va fi răsplătit de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, cum spun și versurile:

Ce-ți voi dărui eu ție

...Și scaun de judecată

Ca să judeci lumea toată

Să dai dreptii la dreptate

Și strîmbii la strîmbătate“.

Din aceste cîteva exemple se desprinde convingător că dreptcredincioșii noștri au fost întotdeauna dornici de pace, de frățietate și de bună conviețuire cu toți semenii, indiferent de nație, rasă sau stare socială. Ei doresc în chip deosebit astăzi pacea, cînd sînt angajați într-o activitate creatoare fără precedent.

De aceea obștea noastră credincioasă întîmpină pe toți ostenitorii în ogorul de instaurare a păcii în lume cu mesajul divin: „Pe pămînt fie pace între oameni bunăvoire“, precum și cu următoarele versuri dintr-o colindă:

„Hristos să vă dea de toate

Viață lungă, sănătate“.

S. Șeb

Stephan Ludwig Roth

(Urmare din pag. 3)

dar nici cea maghiară, ci limba română. Noi, națiunile organizate pe stări, putem să ne comportăm cum vrem, dar acesta și nu altul este adevărul. De câte ori se întâlnesc doi și vorbesc limbi diferite și nu se pot înțelege, ei se înțeleg românește. Românește știe oricine. Aceasta provine de acolo că pentru a învăța limba maghiară sau germană este necesară școala și învățământul, limba română însă se învață de la sine, pe stradă, în relațiile zilnice.

Această realitate făcea pe pastorul Roth să ceară pentru români „hrana dreptății și răcoritoarea băutură a unui tratament uman”.

În anul 1847 a tradus în limba germană o istorie bisericească a românilor, iar în 1848 a participat la marea adunare a românilor de pe Cîmpia Libertății din Blaj, care l-a entuziasmat și despre care a scris cuvinte cum nu se poate mai calde și pline de previziune a transformărilor care urmau să se întâmple.

Pe drept cuvânt deci, vorbind la instalarea Em. Sale Albert Klein ca Episcop evanghelic-luteran la Sibiu, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a amintit și de „figura proeminentă a unanim recunoscutului profesor și pastor” din Moșna, despre care a spus și următoarele cuvinte: „Stefan Ludwig Roth, om al credinței vii și al dragostei frățești, a fost nu numai omul epocii sale ci — ca prieten al poporului român și înțelegător al năzuințelor acestui popor după libertate și unitate, luptător împotriva înrobirii sociale și naționale și pentru libertate, egalitate și înfrățire între români, sași și maghiari — a fost și un precursor al vremii noastre”.

Așezându-l alături de toți fiii săi buni de altă dată, poporul nostru a adus lui St. L. Roth, cu prilejul împlinirii a 175 de ani de la nașterea sa, toată cinstirea cuvenită. R.

Ilarie Chendi

100 de ani de la nașterea sa

S-au împlinit, la 21 noiembrie, 100 de ani de la nașterea criticului literar Ilarie Chendi. Fiu de preot din Dîrlos, de lângă Mediaș, a urmat școala primară la Bandul de Cîmpie, apoi cursurile liceale la Mediaș și Sighișoara, iar între anii 1891-94 a urmat cursurile Institutului teologic din Sibiu. Aici a avut câțiva profesori de seamă ca Dr. Ioan Crișan, Dr. Daniil Popovici-Barcianu, Dr. Petru Șpan, Ioan Ghibu, Gheorghe Dima, Dimitrie Cuntan și alții. A activat intens în cadrele Societății de lectură „Andrei Șaguna” a studenților teologi de atunci, fie ca membru în comitetul de conducere, fie citind poezii și lucrări originale în ședințele ei literare. În foaia Societății „Musa”, care apărea în manuscris, i-au apărut poeziile *Primul pas în lume*, *Nu-i nimic, numai vis*, și *Rechemarea lui Șaguna* (nr. 4 din 1892), „noveleta” *Emi* (nr. 11 și 12 din 1892) și studiul *Ceva despre idealism și naturalism în arta poetică* (nr. 3, 4 și 5 din 1893). Tot în această perioadă debutează la *Telegraful Român*. Între altele, publică aici impresiile de drum, în urma unui turneu făcut de teologi într-o serie de orașe din Transilvania, apoi nuvelele: *Păcat de mamă*, *S-au dus în țară*, *Flori și buruieni*, portretele: *Constanța Lucian*, *Bunica Marie*, *Domnul Frunză*, notele de drum: *La sat*, *La munte*, *La Păltiniș*, traduceri *Noaptea strigoiului*, *Pioniera secolului al XIX-lea* etc., făcute din limba germană.

Ca elev la liceele din Mediaș și Sighișoara, apoi ca student la Sibiu, a putut să cunoască temeinic literatura și cultura sașilor transilvăneni. A scris și un studiu cu titlul „*Momente din literatura mai nouă a sașilor transilvăneni*” (*Telegraful Român*, nr. 87—89/1895), care vădea nu numai cunoștințele sale temeinice, ci și simpatia pe care o manifestă față de această naționalitate conlocuitoare.

În 1898, cu o bursă oferită de Arhiepiscopia Sibiului, Ilarie Chendi a urmat cursurile Facultății de Filozofie de la Universitatea din Budapesta. Reîntors la Sibiu, a lucrat pentru scurt timp ca funcționar la Astra, apoi, în 1898, a trecut munții în România. Cu toate acestea, a continuat și în anii următori să colaboreze la o serie de ziare și reviste din Transilvania: *Familia* și *Foaia ilustrată* de la Oradea, *Tribuna* și *Tribuna poporului* la Arad, *Țara noastră* de la Sibiu, *Libertatea* la Orăștie, *Lucașărul* de la Budapesta și altele. La București, a lucrat ca bibliotecar la Academia română sau în redacția unor reviste cum a fost *Țara literară*. A colaborat, pe lângă periodicele nintite, la o seamă de reviste și ziare din vechea

INFORMAȚII

♦ Duminică, 31 octombrie 1971, a avut loc sfințirea bisericii din Voiniceni, prot. Tg. Mureș, de către I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

În ajun, 30 octombrie a.c., I. P. S. Sa a făcut o vizitație canonică la parohia Ceuașul de Cîmpie (prot. Tg. Mureș), unde a fost săvârșită slujba vecerniei, cu care prilej au vorbit C. pr. T. Bercu (parohul local), P. C. prof. Gh. Șoima, P. C. vicar Tr. Belășcu, iar I. P. S. Mitropolit Nicolae despre viața creștină în Iisus Hristos, accentuând dragostea și buna înțelegere care trebuie să existe între noi toți.

A doua zi, 31 octombrie a.c., la ora sorocită a început slujba sfințirii bisericii, după care a urmat Sf. Liturghie arhierescă, în cadrul căreia au vorbit: C. pr. Gh. Șomfăleanu (parohul local), distincții cu treapta de iconom, P. C. vicar arhieriscopesc Traian Belășcu, rev. Iosif Kövendy, preotul reformat din Porumbeni, și I. P. S. Mitropolit Nicolae, care împărtășește credincioșilor o seamă de învățături și îndemnuri, de-a fi vrednici fii ai Bisericii și Patriei noastre.

♦ Duminică, 7 noiembrie 1971, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a binecuvîntat biserica din Viștea de Jos (prot. Făgăraș) după ce a fost împodobită cu o aleasă pictură în frescă.

După slujba binecuvîntării a urmat Sf. Liturghie arhierescă, în cadrul căreia au fost hirotoniți: N. Albăceanu întru diacon și C. diacon V. Păcurariu întru preot. Au vorbit credincioșilor cu acest prilej: P. C. pr. F. Costea, secretar eparhial, sub a cărui pastorație au început lucrările de pictură,

P. C. pr. A. Popa (parohul local), P. C. vicar arhieriscopesc Traian Belășcu și I. P. S. Mitropolit Nicolae, care subliniază, între altele, bucuria muncii puse în slujba intereselor obștești.

Celor doi preoți sub a căror păstorie s-au realizat lucrările de pictură li s-au acordat distincții.

♦ Îmbrăcată fiind într-o aleasă haină picturală, executată de pictorul N. Căzilă, din Sibiu, Duminică, 14 noiembrie 1971, a avut loc binecuvîntarea bisericii cu hramul Sf. Ierarh Nicolae din Petroșani, eveniment la care, alături de I. P. S. Episcop Teoctist al Aradului, a participat și I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

După slujba binecuvîntării, s-a săvârșit, de către cei doi Ierarhi, Sf. Liturghie arhierescă, în cadrul căreia au vorbit credincioșilor pătrunși de o puternică emoție duhovnicească: C. pr. Gh. Iacob (parohul local); P. S. Episcop Teoctist al Aradului, care salută participarea la acest praznic a I. P. S. Mitropolit Nicolae, „fiul acestor locuri”, zăbovind, în continuare, cu deosebire asupra înțelesului înalt, nobil, pe care îl are munca, slujirea intereselor obștești, atât pe plan bisericesc cât și pe plan patriotic, în care sens credincioșii din Eparhia Aradului au dat nenumărate și ziditoare pilde; I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care mulțumește P. S. Episcop Teoctist pentru invitația de-a participa la bucuria acestei parohii, talmăcind apoi textul din Apostolul zilei: „Umblați cu vrednicie după chemarea cu care ați fost chemați”.

Pentru străduința sa deosebită, P. C. pr. Gh. Iacob a fost distins și hirotesit iconom stavrofor.

România: *Convorbiri literare*, *Semănătorul*, *Viața literară și artistică*.

A publicat de asemenea colecția de *literatură populară* a lui M. Eminescu (1902) și s-a îngrijit de editarea unora din clasicii români. În 1906 s-a numărat printre întemeietorii Societății scriitorilor români.

Ilarie Chendi a îndeplinit un rost însemnat în critica noastră literară. A fost — la vremea sa — cel mai temut critic literar, biciuind fără cruțare toate lucrările literare mediocre.

Suferind de o paralizie generală încă din 1912, s-a stins din viață la 25 iunie 1913, la spitalul Pentelimon din București, la câteva zile după moartea bunului său prieten Ștefan Octavian Iosif. Era în vîrstă de abia 42 de ani.

Opera criticului Ilarie Chendi a fost valorificată pe deplin în zilele noastre. Recent, prof. Vasile Netea a publicat un volum din opera sa, sub titlul: *Pagini de critică* (1969).

Am înșelat aceste rînduri ca un modest omagiu adus fostului student al Institutului nostru și colaborator harnic al *Telegrafului Român*. Desigur, cel mai frumos omagiu ce i-l putem aduce, noi cei de azi, este acela de a urma cu sfințenie cuvintele scrise de el într-un articol publicat în coloanele acestei gazete: „Bătrîni și tineri, mic și mare, trebuie să conlucrăm cu ce putem, umăr la umăr, întru de a urzi viitorul poporului nostru”.

M. P.

Biserica din România...

(Urmare din pag. 2)

vînd o atmosferă de intrigi, calomnii și neînțelegeri. În astfel de condiții, nici membrii Sf. Sinod, aleși de partidele politice de la putere, nu mai reprezentau autoritatea morală a vlădicilor de altă dată. Toate acestea s-au răsfrînt în mod dureros asupra credincioșilor Bisericii noastre, care așteptau mereu schimbarea lucrurilor în bine.

Mircea Păcurariu

Redactori de altă dată la

TELEGRAFUL ROMÂN

După Aron Florian, care a redactat primele 8 numere ale *Telegrafului Român*, la 1853, în fruntea gazetei *Telegraful Român* vine Pavel Vasici-Ungureanu (18 aprilie 1806—20 iunie 1881), de la moartea căruia s-au împlinit 90 de ani. Pavel Vasici este originar din Timișoara, unde și-a terminat studiile secundare, luîndu-și apoi doctoratul în medicină la anul 1832. Cu toată ocupația lui profesională P. Vasici a luat parte intensă la viața culturală transilvăneană. A condus și a redactat „*Telegraful Român*” între anii 1853 și 1856, continuînd după A. Florian orientarea gazetei ca-

tegoric spre o limbă unitară, expresivă, eliberată de construcțiile străine, contribuind astfel la curățirea limbii noastre literare de expresiile care o făceau prea greoaie.

Între anii 1876 și 1880 P. Vasici a înființat și a redactat revista „*Higiena și școala*”, a scris numeroase cărți de specialitate, popularizînd medicina și susținînd învățământul, el fiind și un mare naturalist și botanist, cu renume mondial. Pe bună dreptate G. Barițiu a scris despre el următoarele: „*Pavel Vasici a servit națiunea sa amărîtă timp de 50 de ani cu zel și devotament*”. N. D. G.

COLINDĂ

Noi acum venim,
ca să vă vestim,
Marea bucurie,
Tuturor să fie:
Că la Vifilem,
s-a văzut un semn...
S-a născut Hristos —
Chipul luminos.

Vin păstorii-trei
se-nchină și ei,
Magi din Răsărit
aici au venit
și aduc din plin
Pruncului divin
Daruri; ce să fie?...
Aur și tămîie,
smîrnă, simțăminte...
Rușă-nălțată,
inimă curată.

Și noi, așadară,
colindăm pe-afară:
Facem să răsune
Noaptea de minune —
Noaptea adorată
și înveșmîntată
în simțiri creștine
cu urări de bine,
de învioreare,
și de prosperare!

Cu îngeri-mulțime
dintru înălțime
noi slavoslovim —
propovăduim:
„Pace pe pămînt
cu toți avînd,
bună învoire
între noi să fie!”
... Binecuvîntat
Praznic-luminat,
Noi te preamărim
în veacuri, Amin.

Pr. Vartolomeu Constantinescu